

El paradigma de la **Fàbrica de Celrà**

A NIVELL ARQUITECTÒNIC, és amb diferència el més singular dels casos que tractarem, gràcies a la voluntat de l'arquitecte Isidre Bosch i Batallé. Malgrat que va néixer a mitjan mes de desembre de 1902 de la mà dels empresaris Pere Pagans i Josep Brillas (per dedicar-se a l'elaboració i venda d'extractes tànnics per adobar pells), va ser la Primera Guerra Mundial i la necessitat consegüent de materials fets amb cuir la que va exigir-ne l'ampliació i, per extensió,

la redefinició arquitectònica que avui podem contemplar; per això l'any 1915 Bosch i Batallé, prenent com a referència l'excel·lent arquitectura industrial modernista de final del XIX i principi del XX, va inventar aquest complex d'obra vista que exhibia el seu esquelet argilós amb la impudícia dels físics que se saben perfectes: bellesa i funcionalitat posades de costat per satisfer un ampli ventall de desitjos. La Pagans de Celrà va tenir la seva època de prosperitat, amb més de 300

treballadors, però la dinàmica econòmica és implacable: cap a la meitat dels anys cinquanta va iniciar un període de decadència, a causa de la competència dels productes químics de síntesi, que va culminar amb el seu tancament definitiu el 1971. L'animal s'adormia a l'espera de la demolició o d'una solució que passés pels usos cívics.

El procés va ser lent però amb final feliç. La cessió de l'immoble a l'Ajuntament, al principi dels vuitanta, va fer

possible una llarga i costosa reforma (iniciada a la meitat dels noranta), que en va consolidar les parts més interessants i en va suprimir les supèrflues des d'un punt de vista arquitectònic: l'excel·lent xalet destinat a ser la residència dels directius de l'empresa, les àmplies naus, les sales de màquines, els dipòsits, els forns, les calderes i, de manera molt especial, les contundents xemeneies (convertides en una mena d'obeliscs dedicats a la fàbrica entesa com a divinitat pagana) es convertiren, com les esglésies desafectades, en llocs òptims per acollir activitats laiques i ocioses que ben poca cosa tenen a veure amb la seva funció original. El totxo massís (organitzat amb ritmes singulars) i l'aglomerant utilitzat, els elements ornamentals de les diferents façanes, els ampits de les finestres acabats amb rajoles vidrades d'un color

verd inconfusible, els pinacles que coronen els edificis, les contundents parets de càrrega i les bigues metàl·liques que suportaven les cobertes, van passar a ser un decorat d'insospitada eficàcia:

La Fàbrica de Celrà va tenir la seva època de prosperitat, amb més de 300 treballadors, però la dinàmica econòmica és implacable: cap a la meitat dels anys cinquanta va iniciar un període de decadència

era, paradoxalment, el seu passat de fàbrica allò que convertia aquest complex en un cos orgànic òptim per acollir l'heterogeneïtat d'activitats pròpies de les societats terciaritzades actuals.

Des de l'any 2003, el conjunt fabril dona cabuda a la biblioteca municipal, les piscines municipals, el centre cívic, el local d'entitats, aules per als tallers, l'escola de dansa municipal, una sala d'exposicions, l'aula de l'Escola de Música del Gironès, Ràdio Celrà i les oficines de l'Ajuntament: es tracta, per tant, d'un cas paradigmàtic que posa de manifest la importància de recuperar per al conjunt de la ciutadania aquests espais abans inundats de sorolls mecànics i ara, en canvi, amarats de vitalitat i cultura, més encara quan el nostre gran dèficit passa per la manca de llocs prou amplis i versàtils per acollir activitats de signe tan divers.